

ΑΣ ΞΕΚΑΘΑΡΙΣΟΥΜΕ ΤΑ PFAS

Η νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεσμεύτηκε να ξεκαθαρίσει το ζήτημα των PFAS στις πολιτικές της κατευθυντήριες γραμμές για την επόμενη Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2024–2029. Η Στρατηγική για τη Βιωσιμότητα των Χημικών (Chemical Strategy for Sustainability – CSS) αναγνώρισε ότι τα PFAS απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή λόγω της εκτεταμένης ρύπανσης του εδάφους και των υδάτων, συμπεριλαμβανομένου του πόσιμου νερού, στην ΕΕ και παγκοσμίως. Παράλληλα, επιστήμονες προειδοποιούν ότι το αυξανόμενο απόθεμα ρύπανσης από PFAS υπερβαίνει τα ασφαλή όρια λειτουργίας των πλανητικών ορίων, απειλώντας την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον.

Προτάθηκε ένας καθολικός περιορισμός των PFAS, ο οποίος βρίσκεται σήμερα στη διαδικασία επιστημονικού ελέγχου, ώστε να μπορέσουν οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής να λάβουν μια τεκμηριωμένη απόφαση σε μεταγενέστερο στάδιο. Παρακάτω παρουσιάζουμε τι θέλουμε να ξεκαθαρίσουμε και για ποια σημεία ζητάμε διευκρινίσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΞΕΚΑΘΑΡΙΣΟΥΜΕ ΣΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑ PFAS ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Η πρόταση περιορισμού των PFAS στο πλαίσιο του κανονισμού REACH αξιολογεί τις χρήσεις ξεχωριστά, βασίζεται στην εκτίμηση κινδύνου και λαμβάνει ήδη υπόψη τη διαθεσιμότητα εναλλακτικών λύσεων

Ο προτεινόμενος καθολικός περιορισμός των PFAS καλύπτει ουσίες με παρόμοια χημική δομή και με εξαιρετικά υψηλή ανθεκτικότητα. Για πολλές από αυτές τις ουσίες και τις υποομάδες τους έχουν εντοπιστεί επιπλέον ανησυχητικές ιδιότητες, όπως οικοτοξικότητα και ενδοκρινική διαταραχή. Λαμβάνοντας υπόψη όλους τους κινδύνους, τις εκπομπές και την έκθεση του ανθρώπου και του περιβάλλοντος, η πρόταση περιορισμού επιβεβαίωσε ότι τα PFAS αποτελούν υψηλό κίνδυνο για το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία.

Για να αποτραπεί περαιτέρω βλάβη, η ελαχιστοποίηση όλων των εκπομπών PFAS είναι ζωτικής σημασίας και ο περιορισμός αποτελεί τον πιο αποτελεσματικό τρόπο για να επιτευχθεί αυτό. Είναι σχεδιασμένος ως καθολικός, καθώς αφορά την παραγωγή, τη χρήση και τη διάθεση στην αγορά των PFAS, συμπεριλαμβανομένων των εισαγωγών. Η διαδικασία αξιολογεί με διαφοροποιημένο τρόπο τις εκπομπές, τις εναλλακτικές λύσεις στα PFAS, καθώς και τις περιβαλλοντικές και κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις για κάθε χρήση.

Δεν πρόκειται για γενική απαγόρευση, αλλά προβλέπει παρατεταμένες μεταβατικές περιόδους (παρεκκλίσεις) για ορισμένες χρήσεις.

Αρκετές εφαρμογές των PFAS δεν καλύπτονται από την πρόταση περιορισμού, ενώ οι χρονικά περιορισμένες παρεκκλίσεις επιτρέπουν στις εταιρείες να μεταβούν σε ασφαλέστερες εναλλακτικές λύσεις.

Αρκετές εφαρμογές των PFAS δεν καλύπτονται από την πρόταση περιορισμού και οι χρονικά περιορισμένες παρεκκλίσεις επιτρέπουν στις εταιρείες να μεταβούν σε ασφαλέστερες εναλλακτικές λύσεις.

Οι παρεκκλίσεις στο πλαίσιο των περιορισμών του REACH επιτρέπουν τον μετριασμό ανεπιθύμητων κοινωνικών επιπτώσεων όταν δεν υπάρχουν ακόμη κατάλληλες εναλλακτικές λύσεις. Δίνουν τον απαραίτητο χρόνο στα ενδιαφερόμενα μέρη και στη βιομηχανία για μια ομαλή μετάβαση. Ωστόσο, οι παρεκκλίσεις δεν θα πρέπει να χορηγούνται εύκολα, ούτε ευρέως για βιομηχανικές χρήσεις, καθώς οι εκπομπές από αυτές αντιπροσωπεύουν πάνω από το ήμισυ των συνολικών εκπομπών PFAS στην ΕΕ.

Οι χώρες που υπέβαλαν τον φάκελο πρότασης περιορισμού προτείνουν την πλήρη εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής του περιορισμού των δραστικών ουσιών σε φυτοπροστατευτικά προϊόντα, βιοκτόνα και φαρμακευτικά προϊόντα για ανθρώπινη και κτηνιατρική χρήση, θεωρώντας ότι ρυθμίζονται επαρκώς από την αντίστοιχη νομοθεσία. Αυτή η εξαίρεση δεν έχει ακόμη αξιολογηθεί από τις αρμόδιες επιστημονικές επιτροπές.

Μη κυβερνητικές οργανώσεις έχουν εκφράσει ανησυχίες σχετικά με την πρόταση εξαίρεσης των φυτοφαρμάκων PFAS, καθώς παραμένει ασαφές αν η Επιτροπή σκοπεύει να απαγορεύσει τα 35 φυτοφάρμακα PFAS που είναι σήμερα εγκεκριμένα στην Ευρώπη. Τα φυτοφάρμακα PFAS αποτελούν άμεση και σκόπιμη πηγή ρύπανσης από PFAS, τα οποία μολύνουν ολοένα και περισσότερο τα [τρόφιμά](#) μας. Επιπλέον, τα φυτοφάρμακα PFAS διασπώνται σε TFA, μια δυνητικά τοξική για την αναπαραγωγή ουσία PFAS, η οποία μολύνει εκτεταμένα τους υδατικούς πόρους, συμπεριλαμβανομένου του [πόσιμου νερού](#).

Οι μεταβατικές περίοδοι λαμβάνονται υπόψη για τομείς όπου οι εναλλακτικές λύσεις δεν είναι ακόμη πλήρως διαθέσιμες, όπως τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα και η κατασκευή ημιαγωγών.

Πίνακας με παραδείγματα παρεκκλίσεων και μεταβατικών περιόδων που προτείνονται από τους υποβάλλοντες τον φάκελο (βλ. πρόταση περιορισμού σελ. 4-12)

Τομέας	Χρήση	Εξαίρεση / Παρέκκλιση
Γεωργία	Φυτοφάρμακα / Βιοκτόνα	Εξαιρούνται (χωρίς περιορισμό)
Υγεία	Φάρμακα	Εξαιρούνται (χωρίς περιορισμό)
Υγεία	Ιατροτεχνολογικά προϊόντα	13,5 έτη
Κλωστοϋφαντουργία	Μέσα Ατομικής Προστασίας (ΜΑΠ)	13,5 έτη
Θέρμανση, Εξαερισμός, Κλιματισμός και Ψύξη	Ψυκτικά μέσα σε συγκεκριμένες χρήσεις	13,5 έτη
Αεροδιαστημική & Αυτοκινητοβιομηχανία	Πρόσθετα σε υδραυλικά υγρά	13,5 έτη
Πετρέλαιο & Εξόρυξη	Εφαρμογές φθοριοπολυμερών	13,5 έτη
Βιομηχανία	Βιομηχανικά λιπαντικά σε συγκεκριμένες χρήσεις	13,5 έτη
Υλικά σε επαφή με τρόφιμα	Φθοριοπολυμερή στην παραγωγή τροφίμων και ζωοτροφών	6,5 έτη
Ενέργεια (οχήματα, εφεδρικά συστήματα, φορητές συσκευές)	Κυψέλες καυσίμου PEM	6,5 έτη

Οι επιστημονικές επιτροπές του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων (ECHA) αξιολογούν διεξοδικά την [πρόταση](#) περιορισμού και διαμορφώνουν γνώμη σχετικά με σαφώς καθορισμένες και στοχευμένες παρεκκλίσεις και μεταβατικές περιόδους. Η αξιολόγηση αυτή λαμβάνει υπόψη τη διαθεσιμότητα εναλλακτικών λύσεων, τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις του περιορισμού και τις συνεχιζόμενες εκπομπές PFAS λόγω παρατεταμένης χρήσης. Η γνώμη του ECHA αποτελεί σημαντικό πρώτο βήμα και απαιτεί αρκετά χρόνια. Στόχος είναι η [τεκμηριωμένη λήψη αποφάσεων](#) από την Επιτροπή, χωρίς αιφνίδια απώλεια κρίσιμων χρήσεων για την κοινωνία.

Πιθανό χρονοδιάγραμμα περιορισμού των PFAS

Η πρόταση περιορισμού των PFAS θα στηρίξει τη στρατηγική αυτονομία της ΕΕ και μια ασφαλή και πράσινη μετάβαση, παρέχοντας παράλληλα βεβαιότητα στις επιχειρήσεις της ΕΕ.

Καμία μετάβαση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί πράσινη αν βασίζεται στη συνεχιζόμενη ρύπανση ανθρώπων και περιβάλλοντος. Παρότι η ευρωπαϊκή βιομηχανία βασίζεται σήμερα σε μεγάλο βαθμό στις τεχνολογίες PFAS, πρωτοπόρες εταιρείες υιοθετούν ήδη εναλλακτικές λύσεις χωρίς PFAS, ακόμη και σε απαιτητικούς τομείς όπως οι ημιαγωγοί και η παραγωγή υδρογόνου.

Μόνο περίπου το [8% της συνολικής παραγωγής φθοριοπολυμερών](#) αφορά χρήσεις που μπορούν να θεωρηθούν απολύτως απαραίτητες για την κοινωνία (υγεία, ασφάλεια, βασικές λειτουργίες). Ο περιορισμός προβλέπει παρεκκλίσεις περιορισμένης διάρκειας όπου δεν υπάρχουν ακόμη εναλλακτικές λύσεις.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα ενίσχυσης της ευρωπαϊκής αυτονομίας είναι τα φθοριούχα αέρια (F-gases). Παράγονται κυρίως εκτός ΕΕ, ενώ οι φυσικές εναλλακτικές λύσεις παράγονται εντός ΕΕ και είναι φθηνότερες. Ο περιορισμός θα ενισχύσει τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που έχουν ήδη στραφεί σε τεχνολογίες χωρίς [F-gases](#).

Αντίθετα, η ρύπανση από PFAS υπονομεύει την πράσινη μετάβαση: η απομάκρυνση PFAS από το πόσιμο νερό απαιτεί τεχνολογίες με υψηλό ενεργειακό κόστος ή εισαγόμενα υλικά.

Οι περιορισμοί της ΕΕ έχουν και παγκόσμιο αντίκτυπο, όπως συνέβη με τη μετάβαση από τους λαμπτήρες υδραργύρου σε LED.

Τι πρέπει πραγματικά να διευκρινίσει η Επιτροπή για τα PFAS...

Ποια πρόσθετα μέτρα θα λάβει η ΕΕ για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της ρύπανσης από PFAS;

Η πρόταση περιορισμού, η οποία από [προηγούμενη εμπειρία](#) χρειάζεται ακόμα μερικά χρόνια για να έχει αποτέλεσμα μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας της ECHA, θα μπορέσει να «κλείσει τη βρύση» και να σταματήσει τη μελλοντική ρύπανση πιθανότατα μετά το 2030. Το μέγεθος της σοκαριστικής ρύπανσης από PFAS αποκαλύφθηκε χάρη στην εξαιρετική δουλειά των [ερευνητικών δημοσιογράφων](#), καθώς οι θεσμοί απέτυχαν να αποτρέψουν, να αναγνωρίσουν και να αντιμετωπίσουν την έκταση της ρύπανσης από PFAS και να ενημερώσουν τους πολίτες γι' αυτή.

Η ρύπανση από PFAS τροφοδοτεί την κρίση της βιοποικιλότητας, συμβάλλει στην [απειλή εξαφάνισης ενός εκατομμυρίου ειδών](#) και στην κλιματική αλλαγή, μέσω της ευρείας διασποράς αερίων του θερμοκηπίου όπως τα F-gases. Η έκθεση σε PFAS θέτει επίσης άμεση απειλή για την υγεία των τρεχουσών και μελλοντικών γενεών.

Τώρα απαιτούνται ισχυρά συμπληρωματικά μέτρα για την αντιμετώπιση του υπάρχοντος φορτίου ρύπανσης, για τα οποία το σχέδιο δράσης για τα PFAS στο πλαίσιο της Στρατηγικής για τη Βιωσιμότητα των Χημικών πρέπει να ενημερωθεί και να εφαρμοστεί πλήρως. Η Επιτροπή θα πρέπει να ξεκαθαρίσει πώς θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη για ένα γρήγορο και αποτελεσματικό σχέδιο απορρύπανσης του εδάφους και του νερού, τα οποία ρυπαίνουν επίσης τα τρόφιμα και το πόσιμο νερό μας.

2 Πώς θα μετριάσει η Επιτροπή το τεράστιο κοινωνικό κόστος και θα στηρίξει τις πληγείσες κοινότητες;

Το κόστος για την κοινωνία από τη ρύπανση από PFAS είναι δύο τάξεις μεγέθους υψηλότερο από τα οφέλη των παραγωγών. Το κοινωνικό κόστος της αδράνειας, συμπεριλαμβανομένων του κόστους αποκατάστασης, καθαρισμού νερού και κόστους για την ανθρώπινη υγεία, θα υπερβαίνει πάντα το κόστος απαγόρευσης της χρήσης των PFAS. Οι δαπάνες καθαρισμού είναι απαγορευτικές: μόνο για τα PFAS, θα χρειαζόταν περισσότερος πόρος από το παγκόσμιο ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν) για να αποκατασταθεί η τρέχουσα ρύπανση, πόσο μάλλον τα κόστη για την υγεία.

Οι επενδυτές αναγνωρίζουν αυτό τον παράγοντα ως κίνδυνο ευθύνης για τις επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν ή παράγουν PFAS. Οι πάροχοι πόσιμου νερού παροτρύνουν τους υπεύθυνους πολιτικής να σταματήσουν την περαιτέρω ρύπανση, καθώς ήδη δυσκολεύονται να μειώσουν τα επίπεδα PFAS στο νερό (και στο πόσιμο νερό) σε ανεκτά όρια, γεγονός που καθιστά σαφές πώς η συνεχής χρήση PFAS βλάπτει την οικονομία και την κοινωνία της Ευρώπης.

Η Επιτροπή θα πρέπει να ξεκαθαρίσει πώς θα μετριάσει το τεράστιο κοινωνικό κόστος από τη ρύπανση PFAS, ώστε το βάρος να μην πέσει στους αθώους πολίτες ή τα χρήματα και την υγεία των φορολογουμένων, αλλά να επιβαρυνθούν οι ρυπαντές.

«Μπορούμε και πρέπει να αναπροσανατολίσουμε τις οικονομίες μας, από την εστίαση στην παραγωγή βραχυπρόθεσμων κερδών προς την ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα – μέσω κανονισμών και ενισχυμένων σημάτων της αγοράς, ασφαλών επενδύσεων και στοχευμένης χρηματοοικονομικής υποστήριξης, με την προώθηση της καινοτομίας να ανοίγει το δρόμο για μια ευημερούσα μελλοντική οικονομία σε αρμονία με τις πλανητικές πραγματικότητες».
(Pact for the Future)

3 Πώς θα δημιουργήσει η Επιτροπή ίσους όρους ανταγωνισμού, θα παρακινήσει μια γρήγορη μετάβαση και θα στηρίξει τους προμηθευτές εναλλακτικών λύσεων;

Οι επενδυτές απομακρύνονται από τα PFAS. Πολλές εταιρείες έχουν ήδη μεταβεί σε ασφαλέστερα υλικά και η καινοτομία σε εναλλακτικές λύσεις χωρίς PFAS κερδίζει μερίδιο αγοράς.

Ωστόσο, η έκθεση του Draghi χρησιμοποιεί παραπλανητικά το παράδειγμα των PFAS για να δείξει τον αρνητικό αντίκτυπο της νομοθεσίας της ΕΕ στον χημικό τομέα. Πρώτον, η έκθεση παραποιεί την τρέχουσα πρόταση περιορισμού των PFAS, η οποία αξιολογείται αυτή τη στιγμή από την ECHA. Η πρόταση αυτή δεν αποτελεί γενική απαγόρευση, όπως εξηγήθηκε παραπάνω.

Επιπλέον, παραβλέπει τη δυναμική της αγοράς και των επενδυτών που ωθεί προς τη σταδιακή κατάργηση των PFAS, ενισχυόμενη από την αυξανόμενη διαθεσιμότητα ήδη υπαρχόντων ή σύντομα διαθέσιμων εναλλακτικών λύσεων και το αυξανόμενο κόστος δικαστικών αγωγών κατά των κατασκευαστών και χρηστών PFAS.

Ο περιορισμός των PFAS δημιουργεί τη βάση για να επιτευχθεί αυτό που ζητούν οι επενδυτές με 12 τρισεκατομμύρια ευρώ σε περιουσιακά στοιχεία από τις χημικές εταιρείες, δηλαδή διαφάνεια, σταδιακή κατάργηση επίμονων χημικών και ανάπτυξη ασφαλέστερων εναλλακτικών. Δεν συμφέρει τους επενδυτές να υποστηρίζουν τεχνολογίες που απαιτούν PFAS – επομένως το ενδιαφέρον για εναλλακτικές λύσεις χωρίς PFAS είναι μεγαλύτερο από ποτέ.

Η Επιτροπή θα πρέπει να ξεκαθαρίσει πώς θα δημιουργήσει ίσους όρους ανταγωνισμού, θα παρακινήσει μια γρήγορη μετάβαση και θα στηρίξει τους προμηθευτές εναλλακτικών λύσεων.

Για περαιτέρω ανάγνωση

[EEB's PFAS FAQ](#)

[EEB PFAS webpage](#)

Επικοινωνία

Christine Hermann
Υπεύθυνη Πολιτικής για τα Χημικά – EEB
christine.hermann@eeb.org